

Jann Sjursen (KRF):

Da Kristeligt Folkepartis erhvervspolitiske ordfører, hr. Ole M. Nielsen, ikke kan være til stede, så skal jeg fremføre følgende:

Kristeligt Folkeparti støtter lovforslaget. Vi tror, at regeringen tager disse initiativer for at gøre eksportfremmearbejdet bedre. Der er enkelte indvendinger fra bl.a. erhvervsorganisationerne om nogle praktiske spørgsmål. Vi formoder, at regeringen kommer til forståelse med organisationerne, eller også at vi når til et resultat i forbindelse med udvalgsbehandlingen.

Men Kristeligt Folkeparti støtter altså lovforslaget.

Erhvervsministeren (Pia Gjellerup):

Først tak for en positiv, også forventet positiv, modtagelse af forslaget, som jo er en konsekvensændring som følge af regeringens beslutning om at oprette Danmarks Eksportråd knyttet til Udenrigsministeriet. Her samles eksportfremmeaktiviteterne, og det betyder, at Eksportfremmerådet skal nedlægges. Og det er det, vi så hjemler i dette lovforslag og til sin tid, kan jeg så fornemme her, også i en lov. Det er det, den vil hjemle.

Jeg synes, det er lige vigtigt at understrege, at vi ud over Eksportfremmerådet som et lovfæstet dialogsted for erhvervslivet altså har Erhvervsfremmerådet. Det lå lidt i nogle bemærkninger, at man mistede indflydelse på erhvervsfremmearbejdet som sådan. Det gør man altså ikke med dette. Så blot denne præcisering.

Endelig skal jeg sige og oplyse til de bemærkninger, der har været knyttet til relationen, rådgivningen, høringen og hvad der ellers er brugt af bemærkninger i forbindelse med Eksportkreditfonden, at Eksportkreditfondens bestyrelse er meget optaget af at have en dialog og en tæt kontakt med erhvervslivet. Derfor vil man gerne tage initiativ til at få etableret en mødestruktur med de relevante organisationer. Det er der i lovforslagets bemærkninger givet mulighed for, og jeg tror, det er hensigtsmæssigt, at vi afventer og ser, at de relevante parter får skabt en mødestruktur. Det vil jeg være helt tryk ved med henblik på så at opretholde en tæt relation.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 183: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v. (Opbevaringstid for nedfrosne æg).
Af sundhedsministeren (Carsten Koch).
(Fremsat 2/2 2000).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

Som forslaget til ændring af loven om kunstig befrugtning foreligger her, er det jo et relativt enkelt og beskedent forslag. Nu har loven været i kraft i ca. 2½ år, og den skal i henhold til § 30 derfor til revision i denne folketingssamling.

Som det også fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er det her et område, hvor den tekniske udvikling er relativt stor. Endnu drejer det sig om forsøg, godkendt af Det Videnskabsbetiske Komitésystem selvfølgelig, men forsøg som endnu ikke har ført til godkendelse af nye behandlingsmetoder i henhold til den eksisterende lov eller ført til behov for egentlige lovændringer.

Derfor er den eneste ændring i det foreliggende lovforslag at udvide opbevaringstiden for nedfrosne æg fra de i dag gældende 2 år til 4 år. Det vil være til gavn for to grupper af kvinder, nemlig dem, som ikke har opnået en graviditet inden for 2-års-fristen, og som med denne ændring slipper for at skulle gennemgå endnu en belastende hormonbehandling, og det vil også være til gavn for de kvinder, som ønsker at benytte de nedfrosne æg til at få endnu et barn, idet det offentlige sygehusvæsen jo som bekendt ikke giver IVF-behandling til kvinder, som allerede har et barn. Og alt andet lige tror

jeg, mange vil være enige med mig i, at en tobørnsfamilie nok er at foretrække frem for en etbarnsfamilie, og derfor synes vi, det er godt, at man får denne mulighed for at få et barn mere.

Det er som sagt, hvad der står i lovforslaget, hvad lovforslaget handler om. Men læser man så høringssvarene, dukker der jo, jeg vil godt sige ikke overraskende, et par andre problemstillinger op. Det her område har jo altid givet anledning til debat på mange felter. Og der er især to problemfelter, der er berørt i høringssvarene, og jeg vil godt benytte anledningen til at komme med et par kommentarer.

Det ene felt handler om, at visse af dem, der har svaret på høringen, ønsker, at man skal give tilladelse til ægdonation fra kvinder, der ikke er i behandling, som altså skal sættes i en hormonbehandling med henblik på dette ene at kunne donere æg til andre kvinder. Jeg forstår godt motivet, men i Socialdemokratiet, og det ved jeg godt vil være til bedrøvelse og sorg for visse grupper her i landet, er vi af den holdning, at man ikke bør sætte raske kvinder i behandling med dette ene formål for øje.

Det andet, der er berørt i høringssvarene, er det, man kalder parforholdskravet. I den eksisterende lov kom der jo en bestemmelse ind om, at læger ikke måtte behandle enlige personer. Om det kan jeg sige, at der er delte meninger i Socialdemokratiet, men det er jo næppe nogen hemmelighed, at jeg selv har været med til at fremsætte et lovforslag om netop denne ændring.

Men jeg synes ikke, heller ikke på baggrund af høringssvarene, at der er nogen grund til at tage det op i denne folketingssamling. Vi havde et lovforslag inden sidste valg, vi har haft et lovforslag efter sidste valg. Vi fik lidt flere jastemmer ved det sidste forslag end ved det første, men vi fik stadig væk ikke flertal. Og da Folketinget stadig har samme sammensætning, finder jeg, det egentlig vil være lidt unødigt trætte over for Folketinget at prøve en gang til i denne samling. Jeg vil personlig mene, at man burde gøre det efter næste valg, men det kan vi jo tage stilling til til den tid. Det nuværende Folketing har tilkendegivet, hvad flertallet mener om den sag. Det kan man så med mine holdninger beklage, men sådan er realiteterne.

Men altså generelt støtter vi ministerens forslag om denne udvidelse fra 2 år til 4 år, som vi finder i enhver henseende fornuftig.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Fru Dorte Bennedsen og jeg er jo enige i det, fru Dorte Bennedsen brugte lidt tid på, nemlig spørgsmålet omkring parforhold, og til det vil jeg spørge, om ikke fru Dorte Bennedsen mener, at der er to ting, der har ændret sig, siden vi drøftede det sidst. Den ene ting er jo, at stedbarnsadoption kom igennem Folketinget, og den anden er, at enlige nu kan adoptere. Jeg synes selv, de to ting berører lovforslaget meget dybt; mener fru Dorte Bennedsen ikke, det har en vis betydning for argumentationen?

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Jeg vil gerne spørge fru Dorte Bennedsen om begrundelsen for, at man kan støtte en forlængelse af nedfrysningstiden for befrugtede og ubefrugtede æg. I bemærkningerne til lovforslaget står der jo, at fra lande med længere nedfrysningstid hører man, at der ikke er noget, der tyder på, at de befrugtede æg tager skade af en nedfrysningstid på 4 år. Hvad så med ubefrugtede æg?

Det Ethiske Råd gjorde jo i forbindelse med vedtagelsen af loven i 1997 opmærksom på, at der ved nedfrysning af ubefrugtede menneskelige æg var fare for at beskadige kromosomaterialet, og sundhedsministeren stillede den gang i sin egenskab af menigt folketingsmedlem et ændringsforslag om et forbud mod nedfrysning af ubefrugtede æg med henblik på senere opsætning i en kvindes livmoder.

Er der kommet nye oplysninger, der modbeviser denne risiko, siden lovforslaget stiller forslag om en forlængelse af nedfrysningstiden? Den måde, vi tilsyneladende lovgiver på på etisk problematiske områder her i Folketinget, forekommer mig besynderlig. Vil det sige, at hvis der ikke ligefrem er noget, der tyder på, at noget er dårligt, ja, så kan vi godt tillade det?

Der har jeg det altså sådan, at jeg hellere vil bruge forsigtighedsprincippet.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Til fru Yvonne Herløv Andersen: Jeg er kun delvis enig. Det nye er stedbarnsadoption, det er rigtigt. Den fik vi lykkeligvis gennemført for et års tid siden, men dette at enlige kan adoptere er ikke noget nyt, det har de rent faktisk kunnet i mange år. At der så ikke har været så

forfærdelig mange, der til syvende og sidst har fået tilladelse til det, er en anden side af sagen.

Men altså, jeg gav udtryk for – der er som sagt delte meninger i min egen partigruppe – at jeg ikke selv personlig ville tage initiativ til at fremsætte et sådant forslag i denne samling, fordi det har været forsøgt, og så synes jeg ikke, det er rimeligt. Hvis et sådant forslag bliver fremsat, ja, så må jeg jo gøre op med mig selv, hvordan jeg vil stemme, og så vil jeg givetvis stemme ja.

Så spørger fru Tove Videbæk, om der er kommet nye oplysninger om ubefrugtede æg. Det er sådan set et lidt pudsigt spørgsmål at stille mig. Det er ikke mig, der har fremsat lovforslaget. Jeg har, som jeg har oplyst, ikke haft nogen betænkeligheder ved forslaget, som det ligger her, men det er jo lige præcis derfor, vi skal have udvalgsbehandling.

Det er jo et emne, der er nemmere at bore i under en udvalgsbehandling end her ved en førstebehandling i salen, hvor vi har fru Videbæk og mig. Al respekt for os to personer, men særlige eksperter er der jo ingen af os, der er.

Jørgen Winther (V):

Sundhedsministeren lægger op til med det her lovforslag, at opbevaringstiden for nedfrosne æg kan forlænges fra de nuværende 2 år til 4 år.

Her vil jeg gerne sige, at der er lidt forskellige holdninger i Venstre. Det er sådan, at jeg selv føler, at det er et meget fornuftigt forslag, og jeg støtter forslaget. Der er nogle ganske få i Venstres gruppe, der ikke synes, det er en god idé at nedfryse æg, og så er der nogle få i Venstres gruppe, der synes, det er en god idé, at man måske sætter en højere grænse end de 4 år. Og så er det sådan, at hovedparten i Venstres gruppe – jeg tror, det bliver langt, langt flertal – går ind for, at det her forslag er fornuftigt, og at vi så stemmer for det.

Men sådan er det jo med etiske spørgsmål, og vi, der har siddet i Folketinget i flere år, kan huske flere debatter om det her, hvor der har været talrige ændringsforslag, og hvor der har været mange forskellige måder at stemme på på kryds og tværs af partierne.

Jeg synes selv, at det er et meget fornuftigt forslag. For det første lægger jeg stor vægt på, at den enkelte kvinde, som ønsker graviditet, kan undgå denne her hormonbelastning, som faktisk kan være ret så belastende for kvinden. Det synes jeg er meget, meget væsentligt.

Jeg synes også, det er meget godt, at kvinden får mulighed for at blive gravid ud over de 2 år, for hvis det nu mislykkes, og hun får en eller to aborter, har hun stadig væk mulighed for at bruge nogle af de nedfrosne æg.

Det synes jeg også er meget godt.

Alt i alt synes jeg altså, at det her er et forslag, som lægger op til noget fornuftigt.

Så er spørgsmålet: Hvad skal vi så med det her forslag? Skal vi til at begynde at gå det hele igennem en gang til med alle de forskellige ændringsforslag, om enlige skal have lov til at blive befrugtet eller ej, hvordan det skal være, og hvor det så ender med, om homoseksuelle mænd, enlige mænd, skal have mulighed for at adoptere? Der er altså mange ting, vi kan diskutere i den her sag.

Derfor vil jeg egentlig sige, at jeg glædede mig meget over fru Dorte Bennedsens bemærkning, der gik på, at nu havde vi debatteret alt det her med, om enlige skulle have mulighed for kunstig befrugtning, og fru Dorte Bennedsen mente også, at der ikke var meget, der havde ændret sig inden for det sidste års tid.

Det er jeg sådan set enig i, og det ville egentlig være at trætte Folketinget at begynde på alt det en gang til, men jeg vil nok alligevel komme med et gæt: Jeg tror, at vi i Sundhedsudvalget får en hel del snak om forskellige ting, og det vil heller ikke undre mig, hvis der er forskellige partier, der vil stille nogle ændringsforslag. Så før vi er færdige med det her, kan det altså godt ske, at der bliver fyldige ændringsforslag til det.

Men indtil videre drejer det sig altså om, hvorvidt ægget skal have lov til at være frosset ned i 4 i stedet for 2 år. Det synes jeg er en god ting, det støtter jeg selv, og det gør det meste af Venstres folketingsgruppe, og som sædvanlig går vi positivt ind i det videre samarbejde i Sundhedsudvalget.

Pernille Sams (KF):

Vores ordfører, fru Henriette Kjær, er optaget i embeds medfør andet sted i landet i dag, og derfor skal jeg på hendes vegne holde vores ordførertale.

Regeringen lægger i sin revision af loven om kunstig befrugtning kun op til én ændring. Det finder jeg sådan set meget prisværdigt, det er nemlig et signal om, at regeringen egentlig var meget tilfreds med den måde, den samlede lov kom til at se ud på, da vi i sin tid stemte om den i 1997.

Det var en svær lov at have med at gøre. Mange svære spørgsmål meldte sig, og jeg er da også sikker på, at vi denne gang vil opleve mange ændringsforslag og en engageret debat om de mange emner, som er forbundet med spørgsmålet om kunstig befrugtning.

Regeringen ønsker med sit ene forslag til ændring at forlænge opbevaringstiden for befrugtede og ubefrugtede æg fra 2 til 4 år. I Det Konservative Folkeparti er vi delte i dette spørgsmål. Nogle af os mener, at 2 år er en passende tidshorisont. Der er mulighed for, at et uheldigt par, hvor kvinden på ulykkelig vis må abortere, får sat endnu et antal æg op i livmoderen, inden de 2 år er gået, og vi ønsker ikke, at det skal være muligt at få to børn ud af de æg, der samtidig er taget ud, og på den måde føde forskudte tvillinger.

Andre i Det Konservative Folkeparti mener, at det skal være muligt for parret at få to børn på samme ægudtagning, da det er spild af gode æg blot at kassere dem efter 2 år og derefter udsætte kvinden for endnu en hormonbehandling. Derfor vil dele af gruppen støtte regeringens forslag.

Gruppen er dog enig om, at hormonbehandlingen i dag er så skånsom, at den sygelighed, man tidligere oplevede, næsten er væk. Det betyder, at kvinden har mulighed for at få udtaget nye æg til endnu et barn, hvis parret ønsker det, uden de gener, der tidligere var forbundet med det.

De nye typer hormonbehandling er efter de fertilitetslægers opfattelse, som vi har talt med, meget milde. Det får derfor Det Konservative Folkeparti til at foreslå, at kvinder, der ikke selv er i behandling, skal have mulighed for at donere æg. I dag kan de mænd, der skulle have lyst til det, melde sig som donorer, men kun kvinder, der selv er i behandling mod barnløshed, kan i dag vælge at give en del af deres æg til en anden kvinde. Hvis ikke kvinderne lider overlast og i øvrigt melder sig helt frivilligt, kan vi ikke se noget forkert i, at såvel kvinder som mænd kan melde sig som donorer. Derfor vil vi stille ændringsforslag om dette emne.

I den senere tid har der været en del debat om, hvilke forældrepar der skulle kunne modtage kunstig befrugtning. Vi ved jo, at når folk skal adoptere, skal de gennem lange samtaler med psykologer og andre med forstand på mennesker, der så skal vurdere, om et par er egnet. Ved kunstig befrugtning kan stort set alle par modtage behandling, i princippet også selv

om de lige har fået tvangsfjernet de børn, de måtte have i forvejen.

Nogle læger har beklaget dette og har efterspurgte nogle mere klare retningslinjer for dette problem. Det mener vi er et spørgsmål vi må diskutere grundigt igennem i udvalget.

Jeg mener ikke nødvendigvis, at der skal opbygges et stort administrativt apparat, der skal have alle par i konsultation, men ligesom vi har abortsamrådene i amterne, der behandler spørgsmålene om sene aborter, kunne man lave noget lignende her, således at hvis en læge ikke umiddelbart mener, at parret er egnet til behandling, kunne man henvise til disse råd.

Det kan være, at der findes andre modeller, men som sagt mener vi, at det er et spørgsmål, der bør gives en grundig behandling, også selv om ministeren skriver i lovforslaget, at der ikke er behov for noget sådant, da der ikke er kommet indberetninger fra lægerne; men når lægerne fortsat tager emnet op, er det nok værd at se på.

Også spørgsmålet om prædiagnostikken må melde sig igen, ikke fordi der er noget aktuelt, der presser sig på, det er kun blevet brugt i fire tilfælde, og efter min mening er det brugt helt relevant, men vi vil bare sikre os, at indberetningspligten i hvert enkelt tilfælde af ægsortering fortsætter, så vi på den måde kan følge udviklingen nøje.

I bemærkningerne til lovforslaget beskrives den nye teknik, hvor man kan udtage og nedfryse æggestokkvæv for derefter på et senere tidspunkt i kvindens liv at tilbageføre det til kvinden, så hun har mulighed for at genoptage sin naturlige hormonproduktion og blive gravid.

Selv om det spørgsmål ikke skal reguleres af denne lov, mener vi, det er vigtigt, at vi får en debat om og i hvilket omfang denne behandling skal tilbydes, og vi vil da også gerne spørge, hvordan man regulerer spørgsmål som dette. Vi mener, det er en ny, positiv behandlingsform for unge kvinder, der kommer ud for en svær sygdom. Det er kun glædeligt, at de vil få mulighed for efterfølgende at leve et normalt liv med færrest mulige gener. Men som mange andre mener vi, at det kun er denne gruppe syge kvinder, der bør kunne få del i behandlingsmetoden, når den i fremtiden vil blive udbudt. Jeg mener til gengæld, at det er unaturligt at tilbyde den som en del af en almindelig behandling.

Grundlæggende er vi som regeringen tilfredse med den lov, vi fik vedtaget i 1997, dog med

få ændringer. Men da gruppen er fritstillet, kan der jo komme ændringsforslag fra enkeltmedlemmer af den konservative folketingsgruppe. Det har vi ikke overblik over endnu, men foreløbig håber vi på en god og konstruktiv debat.

Margrete Auken (SF):

Det var jo en overraskende beskeden revision i forhold til, hvad vi havde regnet med, men jeg vil så nøjes med også at forholde mig til de ting, der er lagt frem, idet jeg lige for egen og ikke for partiets regning vil gøre en bemærkning om det med parforholdene for at understrege, hvor positionerne var henne også i vores gruppe.

Det var ikke et spørgsmål om, hvorvidt enlige eller lesbiske skulle have lov til at få børn, det har vi ingen lovgivning om, det var udelukkende et spørgsmål om, hvorvidt man skulle kunne finde ud af, hvem ens fader var i sådan en situation, altså donorer uden donor-anonymitet. Så ville det i hvert fald for mit vedkommende være fuldstændig i orden, og især i betragtning af, at vi nu har diskussionen om børneloven, hvor man gør kolossalt meget ud af, at barnet skal kunne kende sin fader. Mange kommer til at snakke forældrerettigheder, det bliver meget tit en snak om forældrerettigheder, og i den sammenhæng synes jeg altså, at det er børnene, der har rettigheder.

Når jeg lige har lyst til at indføre nogle sætninger om denne sag, så er det, fordi synsvinklen i den revision, der er foreslået, entydigt er forældrenes eller moderens. Det er smart at have dem alle sammen liggende i fryseren og så tage dem op, som man har brug for dem, når man synes, at nu vil man tømme dem.

Da SF i sin tid sagde nej til det, var det jo præcis ud fra den betragtning, at det med søskende i fryseren var meget betænkeligt. Altså når vi ser helt bort fra de sundhedsfaglige ting i det, men ser på de etiske problemer ved det, så trænger vi faktisk til at få talt børnenes oplevelse af at have deres søskende på den måde igen. Hvad med dem, der bliver liggende dernede? Hvem bliver valgt ud? Hvad er det her for noget?

I den redegørelse, Det Etske Råd lavede i 1995, påpeger det netop problemet med denne tingsliggørelse af børnene, der her er tale om, og det er grunden til, at SF hugger hælene i for det forslag, som her kommer fra ministeren, for vi mener, at 2 år er det, man maksimalt kan have, fordi det kun skal være inden for den samme behandling. Det var faktisk også det, vi

foreslog i sin tid. Af præcis samme grund kan vi naturligvis heller ikke gå ind for begrundelsen for det, nemlig at det er smartere – og det er smartere, ingen tvivl om det – at have dem liggende i fryseren og tage dem, i takt med at man får brug for dem. Men vi er altså imod at betragte børn på den måde.

Der er en ting til, som ingen har drøftet, men som jeg synes vi skal have ind i det her. Da jeg læste forslaget igennem, slog det mig, at det dog var en jammerlig behandling. Når man ser på resultaterne af kunstig befrugtningsbehandling, så håber jeg da ikke, der er andre behandlingsformer inden for vores sundhedsvæsen, som vi bliver ved med at opretholde med så elendige resultater, som der er tale om her, i betragtning af hvad det er for nogle belastninger, vi udsætter raske mennesker for.

Jeg vil altså godt lige minde om tallene, de står her på side 3 i højre spalte, hvor man opgiver tallene for årene 1994 og 1995. Der står, at der i både offentligt og privat regi har været påbegyndt 9.471 behandlinger, mange kvinder har fået flere behandlinger, men altså 9.471 behandlinger, hvoraf der blev konstateret 2.186 graviditeter, der resulterede i 1.756 fødsler. Det er en elendig behandlingsform med meget dårlige resultater, og der burde altså mere lys på, hvad det er, man koster kvinderne ind i, især set i lyset af den diskussion, vi har om adoptio-ner, bl.a. et forslag, som ikke ligger her, men som jeg er blevet præsenteret for i den forløbne tid, hvor det jo er sådan, at man nu skal til at putte sit adoptivbarn ind i maven, i og med at man vil have, at både æg og sæd skal kunne være kommet fra donor, og så skal det en tur ind igennem maven, før man skal føde det.

Hvis man lægger alt det her sammen og siger, at man skal have fremmede børn, så synes jeg, vi skal have dem som almindelig adoption, og så prøve at kigge skrappere på de tal. Tænk hvor mange sørgmodige, lidelsesfyldte historier, der ligger bag de rystende tal, som ministeren har lagt frem for os. Det er også noget af det, jeg synes, vi bør kigge på, når vi snakker om, hvorvidt det her overhovedet er en anstændig behandling, i betragtning af hvor mange fiaskoer den ophober.

Men altså summa summarum: SF afviser det fremsatte ændringslovsforslag.

Birthe Skaarup (DF):

Forslaget her lægger, som andre også har været inde på, op til en ændring af den eksisterende

lovgivning, og det handler jo faktisk udelukkende om en forlængelse af opbevaringstiden for befrugtede og ubefrugtede æg fra 2 til 4 år.

Når man læser det, kunne man jo uvilkårligt stille sig selv det spørgsmål, det gjorde jeg da i hvert fald, om befrugtede æg tager skade af en nedfrysningstid på de 4 år, men det viser sig jo så gennem videnskabelige undersøgelser, at det ikke har nogen betydning for ægcellernes levedygtighed.

Ved en forlængelse af nedfrysningstiden kan man så hjælpe kvinder, der på grund af forskellige omstændigheder ikke kan opnå graviditet inden for de 2 år, så kvinderne nu får mulighed for flere behandlinger, uden at der skal foretages yderligere hormonbehandling og ægudtagning, og det er efter vor mening en forbedring af den eksisterende lovgivning.

Bortset fra at vi i Dansk Folkeparti mener, at det ikke er det offentliges opgave at betale for, at kvinder får kunstig befrugtning, så vil vi i denne sag udelukkende tage stilling til nedfrysningstiden, for det er jo det, det handler om, og der er som sagt tale om en forlængelse til gavn for kvinderne, men også for samfundet.

Vi vil ikke gå ind i en yderligere diskussion, for det er faktisk ikke det, dette forslag lægger op til, og vi synes alt i alt, at det er en fornuftig ændring.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Fru Birthe Skaarup talte om nogle videnskabelige undersøgelser, som beviser, at æg ikke tager skade af at blive nedfrosset. Jeg vil gerne høre, hvilke videnskabelige undersøgelser det er. Det Ethiske Råd gjorde i forbindelse med vedtagelsen af loven i 1997 opmærksom på, at der ved nedfrysning af ubefrugtede menneskelige æg var fare for at beskadige kromosom-materialet.

Hvis fru Birthe Skaarup har set nogle videnskabelige beviser, nogle videnskabelige undersøgelser, der er kommet frem siden 1997, så vil jeg gerne høre om dem.

(Kort bemærkning).

Birthe Skaarup (DF):

Når man får forelagt et forslag som det her, må man jo gå ud fra, at der er nogle oplysninger om, at videnskabeligt er der ikke noget til hinder for, at der sker en forlængelse på 2 år, og det er det, jeg har taget afsæt i.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jeg vil først sige tak, fordi vi har fået hørings-svarene så betids, at vi har kunnet gå dem igennem. Det synes jeg er en stor hjælp. Specielt når man tænker på historien bag lovforslaget, er det rigtig godt at få dem så tidligt.

Egentlig tager det her jo fat i den debat, vi i øvrigt har om liv og retten til liv, kvaliteten af de liv, der så kommer, og et fosters ret også til at blive et sundt menneske, altså hvordan kvaliteten er af de børn, vi får, og det sker jo heller ikke mindst, fordi mulighederne på kvalitetsområdet er i hastig udvikling, dog ikke mere hastigt, end at det er få ændringer, vi behøver at foretage i loven.

Vi syntes sådan set, at det var en meget god lov, da den kom igennem og på plads. Men set i lyset af, at det også er sådan, at der samtidig er sket en udvikling, så har det traditionelle familiemønster, som Det Nathansonske Familiebillede af Eckersberg jo viser, hvis man tænker på det, ændret sig væsentligt, så familier er altså ikke det samme i dag, som de var for bare 10 år siden.

De forhold gav så i 1997 en hel del debat og turbulens omkring fremsættelsen af lov om kunstig befrugtning, som den hedder populært. Midt i al den turbulens glemte man egentlig, hvad det var for formål, der var med loven. Formålet med loven var jo klart at forbyde visse behandlinger og forsøg. Det kunne f.eks. være kloning, det kunne f.eks. være videreudvikling af befrugtede æg uden for kvindens livmoder. Det var altså klart, at det, man ville, var at etablere et regelsæt, hvorefter man havde sig at rette.

Så var der en meget lang debat om det, men man fik ikke vedtaget lovforslaget. Så genfrem-satte man det, og der kom så også en hel del ændringsforslag.

I CD har vi det princip, at den lov skal regulere, hvilke behandlinger der kan gives i dansk sygehusregi, og den skal ikke regulere, hvilke personer de skal gives til. Det er sådan set et princip, jeg vil prøve at holde fast i, også for ikke at komme ud i en turbulent debat. Det er i øvrigt også for tidligt at gøre det, den skal nok komme senere, det er jeg ikke i tvivl om. I den lov, vi så fik igennem, fastsatte vi en revisionsparagraf, og det er derfor, vi står her i dag.

Det nye i regeringens forslag er frysetiden for æg, og i CD har vi ikke noget imod, at vi sætter den op til 4 år, for i princippet kunne de vel egentlig ligge meget længere, men jeg kan godt

forstå, at det så ville give nogle etiske problemer i den anden ende.

Vi har fra CD's side tænkt os at stille ændringsforslag som følge af principperne i det, jeg lige har sagt, altså at loven skal regulere, hvilke behandlinger der må gives, hvilke forsøg der må laves, men ikke til hvilke mennesker.

Det betyder så, at vi forsøger at føre loven tilbage, hvilket igen betyder, at vi tager § 3 og § 6 ud. § 3 er spørgsmålet om parforhold. § 6 er spørgsmålet om alder, hvor vi vil have det oprindelige med, at når almindelig menopause indtræder eller fertilitet ikke længere er til stede.

Så har vi også tænkt en del over donation af æg fra kvinder, der ikke er i behandling. Det tror jeg også gerne vi vil medvirke til.

Så er der spørgsmålet om forældregnetted. Jeg vil godt advare imod, at en læge skulle sidde og beslutte det. Det tror jeg ikke vi ville få noget som helst godt ud af. Det passer i øvrigt heller ikke med de principper, som jeg før har fremført.

Inger Marie Bruun-Vierø (RV):

Den gældende retstilstand er, at befrugtede og ubefrugtede menneskelige æg kan opbevares i op til 2 år, hvorefter æggene skal destrueres. Nu foreslås det, at 2 år ændres til 4 år. Det lyder relativt harmløst, og tilsyneladende er der heller ikke sundhedsfaglige problemer forbundet med forslaget.

Derimod giver forslaget anledning til en række etiske, basale vurderinger af mulige behandlingsmetoder. Hvor går vores etiske grænser i forhold til det, der er muligt? Det vil være et spørgsmål, vi ofte kommer til at stille os selv i fremtiden. Forskning og teknologi betyder, at mulighederne hastigt udvider sig. Det vil vores grænser også gøre, fordi vi hele tiden vil stå i situationer, hvor en række hensyn skal afvejes mod hinanden. Vi er også ude i et område, hvor det enkelte folketingsmedlem, når alt kommer til alt, kun kan være bundet af sin samvittighed, for der er ikke nogen endegyldige sandheder her.

I Det Radikale Venstre er der også forskellige synspunkter. Det skal dog ikke forstås sådan, at jeg er på kollisionskurs med gruppen, når jeg kan gå ind for, at fristen for opbevaring af æg forlænges til 4 år, men der er en række andre spørgsmål om kunstig befrugtning, hvor holdningerne er mere delte.

Debatten her i dag afspejler også, at det er vigtige og omtålelige etiske spørgsmål, vi skal finde en løsning på, og i respekt for de forskellige holdninger, der er kommet til udtryk, så ser jeg frem til en spændende udvalgsbehandling.

Søren Kolstrup (EL):

Da Enhedslistens ordfører på området ikke kan være til stede, skal jeg gøre følgende gældende:

Enhedslisten kan støtte, at opbevaringstiden for nedfrosne æg forlænges fra 2 år til 4 år. Der er intet, der tyder på, at befrugtede æg tager skade af en længere nedfrysningsperiode. Forslaget vil derfor forbedre forholdene for de kvinder, der måske ellers skal gennemgå endnu en hormonbehandling og ægudtagning. Så vi synes alt i alt, at forslaget er fornuftigt.

Vi havde håbet på, at sundhedsministeren i forbindelse med revisionen af loven ville foreslå, at den diskrimination af enlige kvinder, som de gældende regler medfører, blev fjernet. Der er ingen fornuftige argumenter for, at enlige ikke skal have mulighed for at få børn. Det sker jo allerede i dag i stor udstrækning, og det vil også ske fremover.

Det vil under alle omstændigheder være umuligt rent lægevidenskabeligt at afklare, hvilken seksuel observans en kvinde, der ønsker kunstig befrugtning, har, og dette forhold har ej heller afgørende betydning for barnets tarv. Faktisk lever en del homoseksuelle kvinder og mænd i heteroseksuelle forhold, bl.a. fordi det giver dem mulighed for at få børn. Men det er ikke en hensigtsmæssig samfundsmæssig indstilling, at disse borgere skal underlægge sig tvangsheteroseksuel adfærd alene til gavn for almindelig dobbeltmoral. Derudover er der en række sundhedspolitiske argumenter for, at enlige og lesbiske skal have adgang til kunstig befrugtning, f.eks. problemer med udbredelse af aids.

Den nuværende lovgivning forhindrer ikke kunstig befrugtning af enlige kvinder eller lesbiske. Man kan naturligvis ikke kontrollere, hvordan børn undfanges. Derfor betyder den manglende mulighed for lovlig kunstig befrugtning kriminalisering af en bestemt gruppe kvinder og mulighed for kvaksalveri, hvor uautoriserede personer står for sædleverancer og insemination.

Det kan heller ikke udelukkes, at en række sundhedsudøvere af moralske grunde gennemfører behandlingen i strid med loven. Vi ved ik-

ke, om den manglende mulighed i Danmark for lovlig kunstig befrugtning af enlige kvinder har medført en øget trafik til udlandet, men vi har en formodning om, at det er sådan.

Enhedslisten kan altså støtte ministerens revisionsforslag og kan allerede nu bebude, at vi under udvalgsbehandlingen vil foreslå, at revisionen også udvides til at omfatte de diskriminerende regler for enlige kvinder.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Idet jeg skal understrege, at her taler jeg på egne vegne, vil jeg sige til hr. Søren Kolstrup: Jeg spurgte den tidligere sundhedsminister, om der var eksempler på, at nogen var blevet smittet. Der er jo masser af enlige kvinder og lesbiske kvinder, der er blevet gravide, men som ikke har levet i parforhold – det er ikke, fordi jeg skal stå og forklare her, hvordan man gør, men man behøver altså ikke at være i et parforhold for at kunne blive gravid på denne her måde – og der er mig bekendt ingen eksempler – ingen eksempler – på, at mor og barn er blevet smittet.

Jeg synes, det er betænkeligt, at vi kalder en stor gruppe mennesker »et gråt marked«. Den gruppe hedder mænd. Det er ikke nødvendigvis et gråt marked, og selv i det omfang, at det er bøsser, er der ikke tale om, at kvinder bliver smittet, at det er farligt, at det er halvkriminelt osv.

Der er ingen forbud mod, at lesbiske kan få børn. Lad os nu holde fast i, at det ikke er spor kriminelt, og masser af lesbiske har børn, hvor faderen er kendt, og hvor de har et meget ansvarligt forhold til, at faderen er inddraget i det.

Jeg synes ikke, at vi skal tale om dem, som om de er mindre værd end dem, der har fået kliniske og screenede, og hvad ved jeg, fædre, som altså næsten ikke er der, til deres børn. Jeg synes tværtimod, vi skal rose de kvinder, der har den ansvarlighed, at en far skal med i det her.

Tove Videbæk (KRF):

Vedrørende kunstig befrugtning ønsker Kristeligt Folkeparti at skabe de bedst mulige rammer for de ufriwilligt barnløse par og især for de børn, som bliver et resultat af vores fagte nye verden.

Det er afgørende, at vi ikke lader os rive ukritisk med af udviklingen, hvor vi ser eksempler på, at æg bliver sat til salg på Inter-

nettet, og fosterreduktion bliver tilbudt som rutine ved trillingegraviditet. Vi har som politiker et stort ansvar for at overvåge og kontrollere udviklingen og om nødvendigt at sætte grænser for den.

Derfor er det så essentielt, at vi får ændret eller styrket lovgivningen på en række af de primære områder som betingelse for kunstig befrugtning, ægsortering, forsøg på befrugtede æg, fosterreduktion, donoranonymitet, brugerbetaling, forbud imod ikkelægebehandling samt nedfrysning og destruktion af befrugtede æg, og netop en forlængelse af nedfrysningsperioden fra 2 til 4 år er det konkrete lovændringsforslag, som sundhedsministeren kommer med i forbindelse med revision af loven.

Kristeligt Folkeparti ønsker ikke at forlænge nedfrysningstiden. Børnerådet udtaler i sit hørings svar, at dette må overvejes meget grundigt, dels er der hensynet til og overvejelser om nedfrysning af befrugtede æg, dels den teknificering af omgangen med spirende liv. Denne tingsliggørelse af livet på denne måde er vi imod. Ydermere ved man jo endnu ikke, hvordan teknikkerne med nedfrysning og optøning af æggene påvirker barnet.

Da Kristeligt Folkeparti netop ønsker at tage børnenes vinkel og vægte hensynet til det kommende barn højest, vil vi fremsætte forslag om en opstramning af betingelserne for kunstig befrugtning. Langt hen ad vejen ønsker vi de samme godkendelseskrav som ved adoption.

Vedrørende ægsortering: Kristeligt Folkeparti mener, der er sket et skred i proceduren omkring tilladelse til ægsortering, og vi ønsker et klart forbud mod præimplantationsteknikken.

Kristeligt Folkeparti afviser også fosterreduktion, medmindre det er i en situation, hvor der er tale om fare for kvindens liv og helbred. Vi mener, at et af de vigtigste aspekter med hensyn til fosterreduktion er spørgsmålet om det antal æg, der tillades opsat ad gangen. Med det formål at undgå fosterreduktion bør det kun være muligt at sætte et eller to æg op ad gangen.

I spørgsmålet om donoranonymitet skal vi igen tænke på barnet og dets rettigheder som det overordnede hensyn i denne debat. Det er utrolig vigtigt, at børn og unge i deres identitetsdannelse har mulighed for at få kendskab til deres biologiske far. Dette hensyn bør prioriteres i tråd med FN's børnekonvention.

Kristeligt Folkeparti ønsker også at stoppe det hul i loven, som giver f.eks. jordemødre el-

ler cykelsmede mulighed for at udføre kunstig befrugtning ved insemination, ellers vil det være uhyggelig svært at efterkomme de lov-mæssige betingelser for kunstig befrugtning, f.eks. at en mand ikke må donere sæd til flere end 25 børn, og at man skal sikre en vis geografisk spredning.

Som et grundlæggende argument i denne debat vil Kristeligt Folkeparti understrege behovet for forskning i årsagerne til, at flere og flere par ikke kan få børn. Der skal i langt højere grad fokus på forebyggelse frem for på helbredelse. Forskningen i infertilitet skal opprioriteres, så befolkningen også får adgang til mere nuanceret information om, hvorvidt det er miljøet, manden eller helt andre årsager, der forhindrer par i at få børn.

Kunstig befrugtning er en mulighed, som mange barnløse par har haft stor glæde af. Vi skal blot via lovgivning sikre de allerbedste rammer for alle parter i denne sag, men da især for de kommende børn. I denne sag som i mange andre vil Kristeligt Folkeparti tage den svagestes parti, og i denne sag er det det ufødte barn.

På grund af det kan vi ikke stemme for sundhedsministerens ændringslovforslag.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Da jeg jo er meget enig med fru Tove Videbæk i mange synspunkter, synes jeg lige, vi skal slå fast: Der er altså ikke forbud mod, at cykelsmede foretager inseminationer. Det kunne jeg ikke drømme om at forbyde. Det må alle have lov til at gøre, ligesom cykelsmede har lov til at blive fædre. I det omfang, jordemødre kan blive det, er det noget med, hvad for et køn de er af.

Det, som overhovedet er spørgsmålet her, er adgangen til sædbanken. Det er jo dér, problemet har identificeret sig, og det har jo i øvrigt undret mig, at sædbankens forvaltning har givet adgang til en behandlingsform, som den ikke har styr på bliver brugt i overensstemmelse med loven. Så det er altså ikke spørgsmålet om, hvem der foretager inseminationen, det er en meget simpel mekanik, og det kan enhver altså finde ud af. Det er et spørgsmål om at få adgang til sædbanken, og det går jeg så i øvrigt ud fra, at vi er enige om. Så jeg siger lige det her, for at der ikke skal komme misforståelser angående, hvem der må hvad, for vi vil ikke forbyde hverken cykelsmed eller jordemødre at foretage inseminationer.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Kristeligt Folkeparti vil meget gerne være med til at stoppe det hul i loven, som giver andre end læger lov til at udføre kunstig befrugtning ved insemination, for der er visse regler i loven, og det er meget svært at kontrollere, at de bliver holdt. Det er meget svært at forfølge, hvis det ikke kun er læger, der har lov til at udføre det her, bl.a. det her, som blev nævnt, med 25 børn og geografisk spredning osv. Og så det her med sædbanken: Vi har undersøgt det og fundet ud af, at sædbankerne ikke leverer sæd til de her klinikker, som nu er opstået.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det sidste er i og for sig en interessant oplysning, som jeg godt vil have opklaret i andre sammenhænge. Jeg vil lige sige, at jeg personligt ikke kunne drømme om at gå ind og støtte et forslag, som sagde, at det kun måtte være læger, som må det her, netop fordi det er en meget simpel teknik, og fordi jeg som sagt kender mange lesbiske, som har fået børn ved hjælp af insemination, og hvor de har lavet det selv. Det er en meget simpel teknik, og vi kan jo ikke gå ind og sige, at der skal stå en læge på midtvejen i den situation. Det har de fuldt lov til at gøre, og jeg mener ikke, vi på nogen måde kommer ud i andet end vrøvl, hvis vi begynder at forbyde det.

Det, vi skal interessere os for, er præcis sædbanken og donoranonymiteten. Det er det eneste sted, vi kan gå ind og få fat i den vinkel, som jeg mener, at fru Tove Videbæk og jeg er enige om, nemlig at barnet skal sikres en far.

Tom Behnke (FRI):

Det har været en noget lang debat, men også til tider en spændende debat. Det vil jeg ikke fornægte. Men med formandens tilladelse vil jeg koncentrere mig om lovforslaget og lovforslagets indhold, der ganske enkelt går ud på, at man forlænger muligheden for opbevaring fra 2 år til 4 år. Det er jo sådan set det, lovforslaget går ud på. Alt det, der ligger bagved, har Folketinget jo diskuteret adskillige gange tidligere, og i forhold til at forlænge og her fordoble opbevaringstiden, så er vi i Frihed 2000 frit stillede på de etiske spørgsmål, men jeg kan meddele, at vi samlet stemmer for lovforslaget.

Sundhedsministeren (Sorja Mikkelsen):

Jeg vil gerne kvittere for den overvejende positive modtagelse af det her beskedne lovforslag, som fru Dorte Bennedsen omtalte det i sin ordførertale. Jeg er sådan set enig med fru Dorte Bennedsen i, at det er et ret beskedent lovforslag, men ikke desto mindre et fornuftigt lovforslag, som jeg er glad for at konstatere, at også et meget bredt flertal i Folketinget vil bakke op om.

Jeg er også enig i den bemærkning, som fru Dorte Bennedsen havde om, at det kunne være blevet udlagt som unødigt trætte, hvis regeringen havde fremturet med yderligere forslag på det her område, når det drejer sig om forslag, der tidligere er taget stilling til i det her Folketing, og derfor er der heller ikke tale om det. Men jeg forstår, at vi alligevel får nogle ændringsforslag, som der tidligere er taget stilling til. Det er jo Folketingets ret, også et mindretals ret, at lægge den slags ændringsforslag frem, og så må vi jo forholde os til dem til den tid.

Jeg skal ikke gøre voldsomt mange supplerende bemærkninger på nuværende tidspunkt. Jeg forstår, at der bliver et grundigt udvalgsarbejde, og jeg bidrager naturligvis gerne til det udvalgsarbejde. Jeg vil blot gøre en enkelt bemærkning, bl.a. fordi fru Pernille Sams, men også fru Tove Videbæk havde nogle bemærkninger til overvågningen af, hvordan den her lovgivning bliver fulgt. Der vil jeg gerne understrege, at der ikke er nogen ændringer i den måde, vi overvåger det her område på. Det vil blive fortsat intenst på samme måde, som det har været lagt til rette, siden den grundlæggende lov på det her område blev vedtaget.

Så vil jeg også gerne, da det her er min første optræden som sundhedsminister, tilsige min samarbejdsvilje over for alle ordførerne for partierne, og jeg håber, at det samme vil gøre sig gældende den anden vej.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Sundhedsministeren nævnte netop, at det er et beskedent lovforslag, og det overrasker mig lidt, at det foreliggende lovforslag kun foreslår én ændring. Formålet med revisionen af loven var jo netop, at bl.a. ægsortering og donor-anonymitet skulle overvejes. Med ægsortering har der jo netop været problemer, som ikke engang nævnes i forslagens bemærkninger.

Nu blev det her forslag jo ikke sammensat af vores nuværende sundhedsminister, men alli-

gevel vil jeg gerne spørge ministeren, om hun stadig har den samme kritiske holdning til opbevaring af befrugtede æg, som hun havde i 1997, hvor hun selv stillede ændringsforslag til loven, hvorefter befrugtede æg kun måtte opbevares, indtil behandlingen var afsluttet.

Yderligere vil jeg gerne spørge sundhedsministeren, om hun vil overveje et ændringsforslag før anden behandlingen vedrørende et forbud mod, at fertile par får adgang til kunstig befrugtning. For jeg kan også se, at ministeren i 1997 stillede et ændringsforslag, der bl.a. havde til formål at hindre, at fertile par med en kendt øget risiko for alvorlig sygdom kunne få fraserteret befrugtede æg med sådanne anlæg.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 201 Forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring og lov om ændring af lov om offentlig sygesikring og lov om social service. (Adgang til tilskud til ydelser købt eller leveret i et andet EU-/EØS-land).

Af sundhedsministeren (Carsten Koch).
(Fremsat 22/2 2000).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Sandy Brinck (S):**

Lovforslaget bunder i EF-Domstolens afgørelse i nogle konkrete sager om sundhedsydelsers frie bevægelighed i EU og EØS-landene. Regeringen har på den baggrund valgt at tydeliggøre borgernes muligheder og begrænsninger på dette område via en decideret dansk hjemmel, hvilket vi i Socialdemokratiet er ganske tilfredse med.